

Bevolking en huishoudens ontwikkeling gemeente Noordenveld

Er is in de gemeente Noordenveld al een aantal jaren sprake van een afwisselend zeer geringe bevolkingskrimp en/of stabiliserende bevolking over de periode van 2002 tot 2018. Dat wordt in sommige perioden (omstreeks 2004 en 2017) verbloed door tijdelijke instroom van asielzoekers. Maar het grootste deel van die asielzoekers verdwijnt na enkele jaren ook weer uit onze gemeente. Sinds een aantal jaren is de natuurlijke aanwas negatief (het sterftcijfer overtreft het geboortecijfer). De komende jaren zal dat negatieve verschil in sterfte en geboorte verder toenemen.

Tabel 1: Bevolkingsontwikkeling Noordenveld 2002 – nov. 2018

Bevolkingsontwikkeling gemeente Noordenveld		2002	2005	2010	2015	2016	2017	nov. 2018 *)
Bevolking aan het begin van de periode	aantal	31 565	31 712	30 808	31 137	31 039	32 981	31 300
Levend geboren kinderen	aantal	356	324	235	231	237	259	226
Overledenen	aantal	288	249	248	320	284	291	296
Bevolking aan het einde van de periode	aantal	31 936	31 573	30 794	31 039	32 981	32 370	31 290

Bron: CBS, 2018

*) gegevens december 2018 ontbreken nog

De huishoudens ontwikkeling in de gemeente Noordenveld is voor het woningbouwprogramma een belangrijker gegeven dan de bevolkingsontwikkeling. Ondanks de stabiliserende bevolking **groeit het aantal huishoudens jaarlijks nog steeds (tabel 2)**. Echter ook in de huishoudensontwikkeling is over een groot aantal jaren gezien **een geleidelijk afnemende groei** zichtbaar (zie tabel 2: + 28 huishouden in 2018; 2017 wijkt af vanwege asielzoekers). Interessant is de ontwikkeling van verschillende soorten huishoudens. Want **de groei van het aantal huishoudens in Noordenveld** sinds 2000 komt vrijwel volledig voor rekening van **éénpersoons huishoudens** en **meerpersoons huishoudens zonder kinderen en gehuwde paren!** En het aantal huishoudens met kinderen neemt over diezelfde periode heel licht af (zie tabel 2). En dat is wel verklaarbaar:

- Door de sterke vergrijzing in combinatie met een toenemend sterftcijfer (eerste grote naoorlogse geboortecohorten zijn in 2020 75 jaar) komen er in een hoger tempo meer éénpersoons huishoudens bij (als één van de echtgenoten overlijdt); overigens zal dat in het komende decennia ook weer bijdragen tot het sneller afnemen van deze huishoudens (als de langstlevende echtgeno(o)t(e) ook overlijdt).
- Door scheidingen ontstaan ook meer huishoudens en soms ook meer éénouder huishoudens zonder kinderen, bovendien komen scheidingen vaker voor op latere leeftijd en/of als de kinderen al ouder zijn en/of (bijna) de deur uit zijn.
- Dat het aantal meerpersoonshuishoudens met kinderen afneemt is opvallend; een verklaring zou kunnen zijn dat in Noordenveld de werkgelegenheid sinds 2000 behoorlijk is afgenomen en bij meerpersoonshuishoudens met kinderen is werk een uitermate belangrijk vestigingsmotief; en uiteraard is de sterke vergrijzing van invloed op de afname van meerpersoonshuishouden met kinderen en de toename van meerpersoonshuishoudens zonder kinderen.

Tabel 2: Huishoudensontwikkeling Noordenveld totaal en uitgesplitst naar soort huishoudens

jaar	Totaal particuliere huishoudens	Eenpersoons huishoudens	Meerpersoons huishoudens	Meerpersoons huishoudens zonder kinderen	Meerpersoons huishoudens met kinderen	Totaal niet-gehuwde paren
2000	12 449	2 999	9 450	4 783	4 667	1 121
2010	13 226	3 737	9 489	4 937	4 552	1 399
2011	13 161	3 672	9 489	4 939	4 550	1 461
2012	13 301	3 778	9 523	4 939	4 584	1 522
2013	13 463	3 954	9 509	4 934	4 575	1 532
2014	13 560	4 001	9 559	4 967	4 592	1 589
2015	13 628	4 063	9 565	4 969	4 596	1 630
2016	13 670	4 119	9 551	5 003	4 548	1 670
2017	13 791	4 179	9 612	5 092	4 520	1 757
2018	13 819	4 164	9 655	5 123	4 532	1 819

Bron: CBS, 2018

Voor het woningbouwprogramma in Noordenveld zijn deze gegevens van groot belang. Want voor welke doelgroepen moet je bouwen. Als gebouwd wordt voor de vraag/behoefte uit eigen gemeente, dan gaat het vooral om éénpersoons huishoudens, meerpersoonshuishoudens zonder kinderen en niet gehuwde paren. Want deze huishoudensgroepen nemen toe. Deze huishoudens zoeken bij voorkeur naar relatief kleinere woningen en voor zover het ouderen betreft, voorzien van veel maatwerk en specifiek comfort. Doorgaans hebben deze doelgroepen een voorkeur voor binnen dorpse locaties (voorzieningen op geringe afstand, 'onder de mensen zijn', en geen tuin, of een onderhoudsvrije kleine tuin).

Uiteraard wordt er ook gedacht aan bouwen voor doelgroepen die nu elders/buiten de gemeente Noordenveld wonen. Maar dat is een lastige opgave, omdat er in veel Drentse gemeenten sprake is van geringe bevolkings- en huishoudensgroei en soms is er zelfs sprake van krimp en ook alle andere gemeenten 'speculeren' op dezelfde inwoners van buiten de eigen gemeente. Blijft over het 'speculeren' op het aantrekken van inwoners van de stad Groningen en Assen. Dat levert misschien enig perspectief op, maar ook deze opgave is lastig, omdat de gemeente Noordenveld tegelijkertijd ook weer inwoners verliest aan andere gemeenten vanwege het gebrek aan werkgelegenheid in de eigen gemeente. En werkgelegenheid is (samen met studie) het belangrijkste motief van mensen om te verhuizen!

De sterke groei van éénpersoons huishoudens, meerpersoonshuishoudens zonder kinderen en niet gehuwde paren in Noordenveld wordt vooral veroorzaakt door de vergrijzing. Hoe sterk die vergrijzing is en hoe snel dat gaat in Noordenveld laat tabel 3 zien:

Tabel 3: Bevolkingsontwikkeling 65+ in Noordenveld in de periode 2000-2018

Noordenveld leeftijdscategorie	Bevolkingsontwikkeling 65+ in de periode 2000 – 2018						
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
65-70	1507	1768	2049	2427	2397	2332	2233
70-75	1220	1427	1658	1943	2012	2181	2306
75-80	985	1084	1268	1471	1494	1563	1638
80-85	594	747	800	1019	1071	1097	1099
85-90	304	397	469	562	598	592	644
90-95	128	122	205	222	222	228	234
> 95	20	38	37	61	65	60	58
Totaal > 65 jaar	4758	5583	6486	7705	7859	8053	8212
Totale bevolking	30740	31573	30794	31039	32981	32370	31300
>65 jr in % van totaal	15%	18%	21%	25%	24%*)	25%*)	26%

Bron: CBS, 2018

*) in 2016 en 2017 is er sprake van enige vertekening in de percentages, omdat de bevolkingsgroei in die jaren vertekend wordt door de opvang van asielzoekers.

Het aandeel van 65+ in de bevolking van Noordenveld stijgt vanaf 2000 in 18 jaren met maar liefst **73%** (8212 personen t.o.v. de beginstand van 4758 personen)! Het aandeel in de totale bevolking stijgt in diezelfde periode van **15% in 2000 naar maar liefst 26% in 2018!** Deze stijging zal het komende decennium fors doorzetten naar **30% en meer**. Per dorp in de gemeente Noordenveld kunnen verschillen optreden. Verwacht mag worden dat Roden en Peize - gelet op hun ligging en voorzieningen en de huidige bevolkingsopbouw - iets minder sterk vergrijzen en andere dorpen juist sterker zullen vergrijzen. Norg behoort tot de meest vergrijzde dorpen. Niet alleen in Noordenveld, maar zelfs in geheel Nederland. In Norg is nu al sprake van **een aandeel van 65+ van maar liefst 33% !**

Het komend decennium zal uitwijzen hoe snel dat tot problemen van leegstand in de bestaande dorpskern van Norg gaat leiden. Duidelijk is wel dat het huidige woningbouwprogramma in Norg totaal niet aansluit op de marktvraag. In deze context is het niet verwonderlijk dat de verkoop van woningen op het Oosterveld zeer stroef loopt (na 2 jaar zijn recent de eerste 3 bouwvergunningen afgegeven). Dat komt omdat er weinig vraag is voor de relatief dure woningen op eerste 6 grote kavels die op het Oosterveld worden aangeboden. Dat geldt ook voor het bouwprogramma van 8 woningen dat nu in het vervolgtraject wordt aangeboden: te duur (€ 350.000-450.000,-) en gericht op de verkeerde doelgroepen. Starters, huurders in de categorie sociale woningbouw, éénpersoons huishoudens en ouderen die kleiner en in de dorpskern willen wonen, worden nu jarenlang in de 'wachtkamer' gezet. Terwijl juist daar de vraag groot is!

Johan Kasper, januari 2019